

Jazyková diagnostika pro děti v mateřské škole a nečtenáře

Materiál jazykové diagnostiky vznikl na základě potřeby zjistit jazykovou znalost dětí v mateřské škole. Pojímá většinu gramatických jevů. Diagnostický nástroj se dá využít k určení znalosti dítěte v aktivní i pasivní slovní zásobě.

Je třeba si na jazykovou diagnostiku vyhradit dostatek času a vhodný prostor, diagnostika může trvat 15-30 minut. Je nutné si odpovědi **ihned doslova** zapisovat, nebo **nahrávat**, aby se výsledky diagnostiky mohly správně vyhodnotit. Je pro nás důležitá i výslovnost dítěte.

V úvodu se s dítětem pozdravíme a ptáme se ho na jednoduché otázky, po tomto krátkém rozhovoru si připravíme obrázek Hřiště a Třídy se záznamovým archem.

V záznamovém archu naleznete otázky, které dětem pokládat, další sloupce slouží k zápisu odpovědi a k jejich rozboru. Je vhodné zkoumat neverbální komunikaci dítěte, protože se může stát, že dítě rozumí, ale nedokáže zformulovat odpověď, případně odpoví ve svém rodném jazyce. Proto je zde sloupec, jestli dítě rozumí, nebo ne. Pro usnadnění diagnostiky je zde i sloupec se správnou odpovědí na otázku, slouží také pro Vaší rychlejší orientaci v obrázku. Pozor, u některých otázek je více správných odpovědí.

Když v průběhu otázek zjistíte, že dítě špatně rozumí a neodpovídá, můžete použít záznamový arch b. Zde dítě na základě otázek pouze ukazuje. Zjistíme tedy, jakou má dítě pasivní slovní zásobu.

Ve druhé části diagnostiky zjišťujeme, zda dítě umí přídavná jména - tato část je určena dětem, které už jsou jazykově pokročilejší.

Ve třetí a čtvrté části dáváme dětem různé pokyny, nejprve má dítě kreslit, zjišťujeme zde barvy, instrukce. Dále pokynům pro vykonání určité činnosti (dřep, skok, přines mi...), zjišťujeme zde znalost sloves a částí těla.

Výstupy:

- a. Dítě rozumí, odpovídá gramaticky správně

Když dítě zvládne bez problému, nebo jen s drobnými chybami celou jazykovou diagnostiku, není třeba přistupovat k nějakým razantnějším zásahům do běžné výuky. Je důležité se snažit podchytit i ty nejmenší odchylky od správné gramatiky a výslovnosti a pracovat na nich. Případně kontaktovat logopeda.

- b. Dítě rozumí, odpovídá gramaticky nesprávně

Když vidíte, že Vám dítě rozumí, ale mluví gramaticky nesprávně, je na místě kontaktovat pedagogicko-psychologickou poradnu (PPP). Je důležité přizpůsobit aktivity v řízené činnosti tak, aby se dítě naučilo správnou gramatiku a výslovnost (příklady, jak se dá běžná řízená činnost přizpůsobit pro děti s odlišným mateřským jazykem, naleznete v naší publikaci Nápadníček). Dále je také nutné s dítětem pracovat individuálně, nebo v kurzu. (Odkaz na iš)

- c. Dítě rozumí, nemluví

V případě, že při jazykové diagnostice používáte pouze záznamové archy typu B – který je určen pouze pro zjištění pasivní slovní zásoby, je nutné kontaktovat PPP a začít dítě jazykově podporovat v kurzu, nebo individuálně. Je také dobré dítě motivovat k mluvení, například zážitkovou pedagogikou.

d. Dítě nerozumí, nemluví

Když dítě nereaguje na žádnou část jazykové diagnostiky, tudíž nerozumí, je nutné kontaktovat PPP a začít dítě jazykově podporovat v kurzu, nebo individuálně.

Pokud je výstup z jazykové diagnostiky b., c., d. je dobré po dvou až třech měsících jazykové podpory dítě znovu diagnostikovat, abychom mohli zaznamenat pokrok, případně upravit jazykovou podporu tak, aby vyhovovala potřebám dítěte.